

פרוטוקול מס' 332

מישיבת ועדת העבודה שהתקיימה
ביום ב', ט"ז בסיוון תשל"ו, 14 ביוני 1976, שעה 10.00

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:

ש. ארבל-אלמוזלינו - היו"ר
ל. דיציאן
ד. לוי
מ. דרובלס
ה. זיידל
י. דרניצקי (יזדין)
מ. גז
ז. אמיר

מוזמנים:

י. גורלניק - מנהל האגף להכשרה ולהשתלמות
מקצועית - משרד העבודה
ז. גינדל - ממונה על חניכות ונוער -
משרד העבודה
ד. גולן - יועץ משפטי במשרד העבודה
ט. ששון - מתמחה במשרד העבודה
פ. הר - אגף התקציבים, משרד האוצר
א. אופק - הסדרות הנוער העובד והלומד

יועץ משפטי של הוועדה: י. אליאסוף

מזכיר הוועדה: מ. משולם

ר ש מ ה: מזל כהן

סדר היום: ביצוע חוק עבודת הנוער (תיקון מס' 6) חשל"ב-1972
(יום לימודים בשבוע).

1909

(נאמן ליום 28.6.76)

בצוע חוק עבודת הנוער (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972
(יום לימודים כשבוע)

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו:

אני פותחת את הישיבה.
אני מקדמת בברכה את האורחים שלנו
היום, חניכי הקורס לקציני חינוך. נענינו ברצון לארח אותם בוועדת
העבודה, כדי שיראו מקרוב כיצד נעשית העבודה באופן מעשי ולא רק
ללמוד מן התיאוריה. ניסינו לבחור נושא שיהיה קרוב קצת לתפקידם
ויעניין אותם. הנושא הוא: ביצוע חוק עבודת הנוער (תיקון מס' 6).

כפי שזכור לכם, את החוק הזה קבלנו
בכנסת בשנת 1972. כאשר יכנס החוק הזה לדיון אני אצביע על אותם כללים
שישנם בחוק ולמה אנחנו העמדנו את הנושא לסדר-היום של הוועדה ורצינו
לדון בו. אבל, לפני כן יש הצעה לסדר לחה"כ זיידל.

ה. זיידל:
ביום חמישי קבלה ועדת העבודה פה-אחד
החלטה בה אנחנו מתנגדים לנסיונות
האוצר לא לשלם את תוספת היוקל לקיצבת שני הילדים הראשונים ולקצץ
את תוספת היוקד מהילד השלישי. אני רוצה לשאול את היו"ר, האם היא
עומדת בקשר עם יו"ר ועדת השרים לענייני רווחה, כדי שלא יעמידו אותנו
בפני עובדה מוגמרת? זה קצת קשור לנושא באיזה אופן החלטות שלנו
מחייבות את הממשלה.

מ. דרובלס:
בכנסת היחה הפגנה של זוגות צעירים
מטירת הכרמל. לזוגות האלה יש
טענות בקשר לשיכון. היות והבעיה קצת מסובכת, הייתי מציע שוועדת
העבודה תזמן לכאן את נציגי משרד השיכון ואת הזוגות הצעירים ותשמע
את הנושא.

היו"ר ש. ארבל:
להצעתו של חה"כ זיידל - ביום חמישי
דנו בענין זה מתוך כוונה להקדים
רפואה למכה. הממשלה כבר החליטה מה היא רוצה. היא העבירה את הנושא
לוועדת השרים לענייני רווחה. גם בשלב הזה מצאנו לנכון להעלות את
הנושא בוועדה וקבענו את עמדת הוועדה, כדי שהממשלה וועדת השרים ידעו
היכן הם עומדים כאשר יבוא להציע הצעת חוק בנושא זה. הנושא הזה דורש
שינוי בחוק, אם זה בחוק ביטוח לאומי ואם זה בפקודת מס-הכנסה. לא
ידוע לי על כל הצעה שהממשלה הולכת להביא לתיקון החוק. היו כאן נציגי
המשרדים. סגן הממונה על התקציבים קיבל את ההחלטה של הוועדה. היה כאן
עוזר ראש הממשלה לענייני רווחה, גם הוא קיבל את ההחלטה. מאז ועד
היום עברו בסך הכל יומיים, וכבר לעמוד בקשר עם יו"ר ועדת השרים לענייני
רווחה - אני לא רוצה להאיץ בו. דיה לצרה בשעתה.

י. כהן: זה עולה השבוע במליאת הכנסת.

היו"ר ש. ארבל:
שמעתי, זה דבר אחר. אנחנו מדברים
על הצווים שאנחנו עשינו אותם לפני
שהיתה הצעה במליאה. נקווה שגם הממשלה וגם ועדת השרים יטו אוזן ויתחשבו
בדעות שנשמעו בוועדה. גם ההדגם שישנם בציבור הם לא כל כך חיוביים.

בקשר לנושא של טירת הכרמל - בשבוע
שעבר כאשר היתה הפגנה, פנה אלי חה"כ דוד לוי וביקש שנקבל משלחת.
טרבתי, לא משום שאין לי יתם לזוגות הצעירים ולבעיותיהם. אלא, איני
רוצה שנאמץ לעצמנו קונספציה שרק מי שבא להפגין, אתו אנחנו יושבים ומדברים.

היו"ר ש. ארבלי: הם שלחו מברק ואני עניתי, כל עוד הם נוקטים בצעדים כאלה, אין לי מה לדבר אתם. ברגע שיפנו בדרך המקובלת, באווירה רגועה, נעשה את זה ברצון. הבטחתי לכה"כ דוד לוי, שאולי השבוע או בשבוע הבא אני מוכנה להפגש אתם ולראות מה העניין.

ד. לוי: אני גם נגד להשלוח אנשים. אבל, דבר אחד ברור, בכל קריטריון ואפילו בחוק יש לפעמים דברים שלפנים משורת הדין. מדובר ב-30 מקרים חריגים ואפילו נציגי משרד השיכון אמרו, במידה ותהיה פגישה בוועדה ויינתן להם אור ירוק, הם יוכלו לפתור את הבעיה.

היו"ר ש. ארבלי: הוא צריך אור ירוק מאתנו?!

ד. לוי: לצערי, הפקידים מוגבלים לאור הקריטריונים. אני לא מציע לשנות את הקריטריונים. אבל, יש כמה חריגים, אני חושב שנוכל לעזור בעניין. אם נצליח, מה טוב. אם לא, לפחות הוכחנו שישבנו ודנו בעניין.

י. כהן: אני חושב שצריך להפגש עם הזוגות הצעירים. אני מכיר הרבה תקדימים בוועדה אחרת שאנחנו ביוזמתנו נענים לפנית הציבור או פניה של חבר ועדה ודנים בהצעה. לכן, אני ממליץ בפני יו"ר הוועדה שתעשה את זה ותקבע את הפגישה. כך נוכל ללמוד את הנושא ונאמר בנוכחותם את מה שיש לומר במידה ונראה שיש פה חריג או סטייה מהקו שהוועדה נקטה בו.

מ. דרובלס: אני מקבל את הדעה של יו"ר הוועדה שלא כתוצאה מלחץ נדון בעניין. דווקא את הנקודה הזאת הסברנו למפגינים בשבוע שעבר. אני חושב שלכה"כ דוד לוי לא היה קל לשכנע את המפגינים ואמרנו להם: כל עוד אתם מפגינים, הכנסת לא חתייחס לעניינכם. לכו הביתה ואנחנו נבדוק את הבעיה. אם יש מקום נדון בה. ואכן הם הלכו. אנחנו צריכים לבדוק האם זה לפי הקריטריונים. נשמע את נציגי משרד השיכון, זאת הדרך היעילה ביותר. לכן, אני מציע לקבוע בהקדם ישיבה, נשמע את שני הצדדים ואח"כ נוציא מסקנות.

היו"ר ש. ארבלי: אם אתם רוצים להעלות את זה כסעיף לסדר היום, אני לא מתנגדת. נכלול

את זה באחת הישיבות שלנו.

נעבור עתה לסדר היום שלנו. אני מקדמת בברכה את מר ישראל גורלניק, מנהל האגף להכשרה והשתלמות מקצועית במשרד העבודה, מר זוהר גינדל, מר גולן והמתמחה סליה. הנושא הוא ביצוע חוק עבודת הנוער (תיקון מס' 6) תשל"ב-1972 אשר למעשה נתקבל בכנסת ב-11.7.72 עוד מעט ארבע שנים. בחוק חובת ליום לימודים אחד בשבוע קבענו אז בוועדה ומליאת הכנסת אשרה בסעיף 27א' כי שר העבודה רשאי להחיל את חובת הלימודים בהדרגה ונלבד שתוך חמש שנים יטיל אותה על כל הנוער העובד שאין חוק החניכות חל עליו. גם לחוק הזה קדמה הסטוריה ממושכת ביותר עד שהגענו לזה שהיה חוק המאפשר ליום לימודים לכל הנוער העובד בישראל שאינו במסגרת החניכות. ישנו חוק חניכות שמחייב ליום לימודים בשבוע. אבל, היו נערים ונערות שלא היו במסגרת החניכות ואפילו לא התאפשר להם ללמוד ליום לימודים אחד בשבוע. במשך שנים טפלנו בנושא הזה והתקבל חוק על חובת ליום לימודים אחד בשבוע על אותם נערים שהם לא במסגרת חוק החניכות.

היו"ר ש. ארבלי: לפני שנה הוגש תיקון לחוק חינוך חובה. במסגרת אותו חוק נכלל סעיף אשר בא לתקן את חוק עבודת הנוער ואשר יש בו להעלות את החמש שנים לעשר שנים. הודות לעירנות שלנו הוצא הסעיף בחוק חינוך חובה והיתה הודעה של שר העבודה ושר החינוך שהסעיף הזה יוצא ובמידה והממשלה תרצה לשנות את החקופה, היא תגיש הצעת חוק רגילה אשר תבוא לוועדת העבודה ואנחנו נתייחס אליה בכובד ראש.

מר גורלניק יסביר לנו מה נעשה מאז 1972, מה הצליחו לעשות ואם לא הצליחו להקיף את כל הבעיות, מה הסיבות לכך ומה התכניות להשלים את ביצוע החוק.

י. גורלניק: כבוד היו"ר, חברי כנסת נכבדים ואורחים נכבדים. יורשה לי, כיוון שנמצאים כאן האורחים, לפדט בכמה משפטים את תפקידי האגף להכשרה מקצועית במשרד העבודה. האגף עוסק בחמש פונקציות, באחת מהם נתרכז היום. הפונקציות הן: 1. חניכות ונוער, אשר יו"ר ומנהל המחלקה של הנוער יושב אתנו, מר זוהר גינדל; 2. הכשרת מבוגרים. כאשר אני אומר מבוגרים, זה לאחר שחרור מצה"ל ואילך; 3. הכשרת טכנאים והנדסאים; 4. שיקום מקצועי של מוגבלים בכושר עבודתם; 5. הסבה מקצועית לעולים אקדמאים ולאחרונה הוספנו אף אקדמאים ישראלים.

כל חמשת הפונקציות האלה מתפקדות במבנה של האגף כאשר המטה יושב בירושלים ומחולק לארבעה מחוזות שמטפלים בנוער, מבוגרים, שיקום מקצועי למוגבלים ואילו בטכנאים והנדסאים מטפל המכון הממשלתי להכשרה טכנולוגית שמרכזו הוא בת"א.

כמה מלים על מטרות האגף להכשרה מקצועית. כשמו כן הוא, להכשיר כח אדם מקצועי לתעשיה, לשירותים ולצה"ל. היות ויושבים פה נציגי צה"ל, אני רוצה לומר, כי יש לנו מגע הדוק מאד עם מוסדות צה"ל בכל הקשור בהכשרת נוער שמיועד בתום ההכשרה להיות במסגרת צה"ל. להעלות את הרמה הכללית של הנוער והמבוגרים תוך כדי הכשרה. לטפל באוכלוסיות מצוקה תוך משיכה להכשרה מקצועית למוטיבציה מרכזית שחסרה לפעמים. זה נכון גם לגבי נוער, זה נכון גם לגבי מבוגרים. כלומר, אנחנו חושבים שדרך המטרה של הכשרה מקצועית שהיא היעד המרכזי של האגף להכשרה מקצועית, ניתנת אפשרות לאוכלוסיה לעלות את רמתה ולצאת ממצוקתה. אנחנו מופקדים על עריכת קורסים להשתלמות מקצועית בכל התחומים הקשורים לתעשיה ובחלקם אף לשירותים. בשנת 1975 עברו את האגף להכשרה מקצועית, נוער ומבוגרים, בכל המסגרות שציינתי כ-57,500 איש. זה כולל כמובן גם כ-20 אלף משתלמים.

מה זה כולל המספר הזה?

היו"ר ש. ארבלי:

י. גורלניק: 5 אלפים תלמידים בהכשרה מקצועית למבוגרים והשתלמות מקצועית של מבוגרים שבאים לאחר שעות העבודה להשתלם או להכשיר את עצמם במסגרות שונות כ-19 אלף. במסגרת של הכשרת טכנאים והנדסאים 9,900. הכשרה מקצועית לנוער מתבגר מגיל 16 ומעלה כ-2,800. בית-ספר לחניכים 12,700, שכוללים בתוכם גם את הנוער שנוזק ליום לימודים על-פי תיקון החוק שהזכירה יו"ר הוועדה. בתי-ספר תעשייתיים כ-4,100 ואמון מקצועי לנוער כ-4,000.

י. גורלניק:

אני רוצה להתרכז כרגע בנושא שהעלתם

יו"ר הוועדה ולומר ולציין שכאשר

נחקק החוק ב-1972 כפי שציננה היו"ר, היינו חדורים הכרה עמוקה שפה חל מפנה רציני ביותר בצורת הפועל שלנו, משום שעד היום אנחנו יכולנו ללמד רק נערים לומדי מקצוע על פי חוק חניכות שנחקק בשנת 1953. נערים לומדי מקצוע במפעלים תעשייתיים או מפעלי מלאכה הלכו ונתמעטו בשני כוונים: נתמעטה העבודה המקצועית בתוך המפעל שבאמצעותה אפשר היה ללמד לא רק כפי שזה מקובל היום במוסכים שעדיין באים במגע, חלק גדול זה שיפוצים ויכולים ללמוד מקצוע. ככל שהעבודה הולכת ומתמעטת יותר, האפשרות ללמד מקצוע כפי שהיה נהוג בשנות ה-60 וה-50, הלכה ונתמעטה. כלומר, נתמעטו בני נוער שעובדים אמנם עכשו אינם לומדים מקצוע ולא חוק החניכות במקורו לא חפס. שלא לדבר על בני נוער שעובדים בעבודות בלתי מקצועיות כמו אריזה, שליחויות וכיוצא באלה דברים שהחוק לא חפס אותם. תיקון סעיף 6 בחוק יאפשר לנו לכלול בתוך המערכת הזאת בני נוער שאינם לומדים מקצוע, אבל חייבים באותו יום לימודים ואני אנסה לרכז את מגוון המסגרות שמהם פועלים בקרב בני נוער ואסביר מדוע.

חוק חניכות קיים לפי חוק חניכות

וחוק עבודת הנוער של יום לימודים בשבוע ו-5 ימי עבודה במפעל. באותה מסגרת פתחנו שלושה ימי לימודים ושלושה ימי עבודה. הובהר לנו במשך הזמן שמצד אחד אי-אפשר למנוע מנוער לצאת לעבודה בגילים מסויימים, זאת גם עבורו כמעט הדרך הקונסטרוקטיבית היחידה להשתלם ולהשתבץ בחברה. יחד עם זאת, יום לימודים אחד בשבוע לחלק מהנערים לא יספיק, ולכן נכנסנו למערכת נסויים שהלכה ונתמזגה במשך שלוש השנים האחרונות לשלושה ימי לימודים ושלושה ימי עבודה, ומרגע שנכנסים לזה צריך לזכור דבר אחד נוסף, שאותה קבוצה שלמדה יום לימודים בשבוע נזקקה רק לשמונה שעות הוראה במשך השבוע ואילו אותה קבוצה שלומדת שלושה ימי לימודים בשבוע נזקקה ל-24 שעות הוראה במשך השבוע, כך שצריך להבחין היטב בזה. אני אשתדל להוכיח שלא רק המספרים אבסולוטיים בצמיחה אלא גם ירידה לעומק אלצה אותנו להגדיל את המסגרות ועם ההעמקה לתפוס מהם יותר באותם מוסדות ויותר אמצעים על מנת להעמיק.

החלק השני - קורסים למתבגרים,

לנוער שהגיע לגיל 16 ונשר מהמערכת העל-יסודית, יתכן שמגיל 14, 15 לא מצא את נתיבו בחינוך הקונבנציונלי, גם לא הגיע לחניכות או נשר לאחר כחה י'. אנחנו מכניסים אותם למסגרות שהן קדם-צבאיות בהכשרה מקצועית אך לא באופי של הפנימיות הקדם-צבאיות, אלא באופי אזרחי עם טיפול אזרחי כאשר ההכשרה המקצועית מתואמת בעבודה מוחלטת עם צה"ל בכדי להשיג שני יעדים בעת ובעונה אחת, להכשיר את הנוער למקצוע שבו יוכל לתפקד גם בחיים האזרחיים ויחד עם זאת לספק לצה"ל את כח העבודה הדרוש לו מאד.

אנחנו מקיימים מספר פנימיות לגילאי

16-17. זה לא סוד, זה דבר ברור, כאשר מוציאים באופן מוחלט את הנוער מאזורי מצוקה לפנימיות, ואפילו לא כל כך מאזורי מצוקה, אלא אזורים גבוליים או בעיות גבוליות, ההכשרה המקצועית בתוספת האפשרויות הרבות שמאפשרת פנימיה לטייב, להעמיק ולספק במשך שנה אינטנסיבית מאד הוכיחה הצלחה של כמעט 100% של הנוער הנכנס לפנימיות. בהשוואה למסגרות אחרות ששם הנשירה רצינית ביותר, כמו בחניכות, בפנימיה כמעט כל נכנס עובר טיפולים אינדיבידואליים שאנחנו מצליחים לרתק אותם לפנימיה, להכשירו למקצוע ואכן צה"ל מציין שמבחינת הכשורים, בראש הסולם צועדים אלה שבאים מתוך פנימיות.

י. גורלניק:

פונקציה רביעית - בתי-ספר תעשייתיים. בשני משפטים אני אוסיף ואומר, אם כי חברי הכנסת מומחים לענין, אבל יושבים כאן אורחים ולמענם אומר, בתי-ספר תעשייתיים צמודים לתעשייה, דוגמת התעשייה הצבאית או האווירית וגם התעשייה הפרטית. אלה בתי ספר לכל דבר בכל הקשור ללימוד עיוני, מקצועי חינוכי. אלה סדנאות למודיות ליד התעשייה, תוך ניצול הציוד שנמצא בתוך התעשייה והקניית הרגלי עבודה בחיים משותפים עם עולם המבוגרים, כאשר הבידוד נעשה לצורך לימוד. גם מסגרת זאת שלומדים בה למודים מלאים אינטנסיביים מצליחה מאד, אבל יש בה בעיות. יש למשל בעיה שמפעל צריך להסתגל לבית-ספר תעשייתי ובית-ספר תעשייתי צריך להסתגל למפעל. עובדות ההסתגלות והעובדות החכוכיות שנוצרות, הם אחד מהאלמנטים שצריך לטפל בהם. אין ספק שמומנט חינוכי של מפעל שמאמץ בית-ספר בכחליו, יש לו משמעויות מרחיקות לכת כי גם עולם המבוגרים מושפע במידה רבה מהעובדה שנמצא בין כחליו בית-ספר שהוא חייב בטיפוחו.

צורה נוספת אלה קלטים לנוער

קשי-סידור בעבודה. אלה מועדונים טכניים-חברתיים הנמצאים בשכונות בהן מתלקט נוער שבשום מסגרת אחרת הוא אינו יוצר מגע. כשנוצר מגע בקלטים, ברגע הזה אנחנו אומרים: אתה מתאים לבית-ספר לחניכים, אתה לעבודה. כלומר מנסים לשקם אותו באופן בלתי מקצועי, לא מחייב עד כמה שאפשר. תפקידה של המסגרת הזאת להוציא מה שיותר מהר את הנערים הטובים החוצה. עם אלה שמצליחים ליצור מגע, עם אלה שמצליחים ליצור קונסטרוקציה, חייבים להוציא החוצה.

מסגרת ששית - קבוצות עבודה

להכשרה מקצועית בסדנאות תעשייתיות ובסדנאות צה"ל, קבוצות שנלקטו בשכונות ובאזורי מצוקה. השיתוף הבולט ביותר הוא עם צה"ל וסדנאות צה"ל. קבוצות אלה ברמה נמוכה מהרבה בחינות. במגע המפרה הזה שיש מיד עם צה"ל נוצר קונטקט שהוא רצף חיוני ביותר והמשכו אחר-כך בשירות בצה"ל. יש פה הצלחות, גם לא מעט אכזבות. אבל, אני אוכל לציין למשל בנושא הזה שזוהר מטפל באופן אינטנסיבי, שבין 1973-1975 עברו אחת קבוצות העבודה 2,703 נערים, מהם 1,246 נערים, כמחציתם, היו לפני שנה כאשר דווחתי על כך בקבוצות עבודה ב-32 בסיסי צה"ל, בחלקם עברו למעמד נוער עובד שמשתכר ואינו סמוך לשולחן הממשלה עד לגיוסם לצה"ל. אחרים עברו למעמד נוער עובד ועברו למפעלים אזרחיים עד לגיוסם. 655 נערים שעברו לסדנאות צה"ל ומועמדים לגיוס ב-1976, אלה נערים שלא היו מגייסים אותם בעבר ולכן בשנה שעברה גוייסו. 150 נערים מתוכם חסרי נתונים לגיוס ונפלטם, בכל זאת כשלוך. 652 מגוייסים ביחידות צה"ל שונות, מהם לוחמים 172, במקצועות טכניים 65, נהגים 175, ותפקידי מינהלה ושירותים 210. 652 חיילים ומגוייסים ביחידות שונות, זה היה המצב לגבי 2,733 שעברו את הסדנאות. אם מתוך 2,733 נערים, 150 נפלטו והשאר היו בתהליכי קליטה או נקלטו, זה הישג מרשים מאד ואפשר לקבל עדויות של קציני צה"ל המופקדים עליהם עד היום, האומרים שאין להם כלל את אותן בעיות שיש להם עם אלה שלא עברו את המסגרות האלה והגיעו לצה"ל או יגיעו בקרוב לצה"ל.

אנחנו לא עושים לבדנו את כל

העבודה. יש עוד סעיף והוא סעיף 7. אנחנו עוסקים בהכשרה מקצועית לנוער בכלא תל-מונד. יש מרכז הכשרה של משרד העבודה בתאום עם שירות בתי-הסוהר. שם מכשירים את עצמם ב-14 קורסים מאות נערים. ההכשרה המקצועית היא חלק מהריפוי ולמי שהזדמן לראות את העבודה שנעשית שם גם ע"י עובדות סוציאליות שמלוות את הנערים רואה איזה עבודת קודש וחשובה נעשית שם.

י. גורלניק:

מדוע מצאתי צורך להראות את מגוון המוסדות שבהם אנחנו פועלים, משום שחוק יום הلمודים כשלעצמו, בלי כל מה שספרתי, נטול משמעות, משום שאנחנו גורסים, שחובה שתופסת את התפיסה הראשונה, אם אפשר להסתפק בזה ורק בזה, או סביב זה, הרי מה טוב. אבל, אנחנו משקיפים היטב לעבר העתיד ורואים שלא נוכל בעתיד להסתפק בזה, כי כבר הנוער שנמצא בידינו היום מחייב אותנו להעמיק את הפעילויות, למצוא שיטות חדשות.

אני רוצה לספר לחברי הכנסת סיפור של השבוע שעבר. לאור סקר שעשינו ביבנה, הישוב שנמצא בין אשדוד לת"א, נמצאו למעלה מ-150 נערים ונערות שאינם עובדים ואינם לומדים. ועדת הרווחה שליד משרד ראש הממשלה מצאה צורך לרדת לשם ולבחון את המימצאים, והתברר, למרות שיש שם בתי-ספר יסודיים וגם בית-ספר תיכוני שהולך ומוקם, למרות שיש שני בתי-ספר תעשייתיים טובים בתוך הישוב, למרות שיש מרכז הכשרה לא רחוק משם, באשדוד, למרות שיש שם בית-ספר לחניכים, למרות שיש קבוצות עבודה שהוצאנו משם - 150 נערים שאני מספר לכם, לא נדבקו לאף אחת מן המסגרות האלה. ואם עד לפני חמש שנים, חלק מהמסגרות שספרתי עליהן היום לא היו, למרות שבע המסגרות שציינתי ולמרות חוק יום לימודים, צריך לחפש להם מסגרות נוספות.

חיו"ר ש. ארבל:

מתוכם 102 בנות. את זה צריך לציין.

י. גורלניק:

אני מודה לחיו"ר שהעירה את ההערה הזאת. לבנות מצאנו פחות אפשרויות לטפל בהן ואפשר לגמח את הסיבות, אבל צריך למצוא את הסיבה האחת. נכון שהן דתיות ולא מתגייסות לצה"ל. נכון שמקצוע טכני לא רלבנטי. נכון שהרמה נמוכה. כל אלה סיבות שמכבידות יותר מאשר באוכלוסית הבנים ואף על פי כן אנחנו צריכים למצוא להן את המסגרת המתאימה. ספריות למשל, כאשר אומרים במשרד העבודה ספריות, זאת כמעט מלה גסה, כי לא יתכן שנקצה אמצעים בתקופה כל כך קשה בתקציב לספרות. אבל, כאשר אנחנו מדברים בנערות האלה שהן לא תגענה לשום מסגרת שהזכרתי, לא נצליח לקלוט אותן אם לא נמצא את אותם אלמנטים המושכים אותן. המטרה היא לא רק הכשרה מקצועית, אלא תפיסת הנערות או הנערים למסגרות רלבנטיות, ואז כאשר מדובר בקורס ספרות אחר-הצהרים שיהיה מאד אסטטי שינסה להשחיל דרך עבודה זאת את הנערות האלה, הופך קורס כזה לא לקורס ספרות אלא לקורס להצלת נפשות, שאחרת איננו רואים את תיקונן. אבל, לא בזה סגי ואני מציין את העניין של יבנה שהוא מחייב אותנו למצוא עוד מסגרות. יתכן שכל שבע המסגרות שיש לנו היום, כולל בית-ספר מקצועי ובית-ספר יסודי, אינם תופסים במקרה הזה ואנחנו חייבים לאמץ את מוחנו כדי למצוא שיטות נוספות בכדי לרדם אל הנערים.

אני רוצה לתת מדגם של 80 תלמידים באזור פתח-תקווה. נערה בת 18 הגיעה אלינו, סיימה ח' כתות בבית-ספר מיוחד, מנת משכל נמוכה, נמצאת חצי שנה בבית-הספר. אינה משתלבת בלמודי הכתה. בת 15, סיימה ח' כתות בבית-ספר מיוחד, מנת משכל על גבול הפיגור, מתקשה בלימודים, מקבלת למודי עזר, לומדת שנה ראשונה בבית-הספר. בת 17, 10 שנות לימוד, מנת משכל בינונית, מתפקדת בלימודים ברמה סבירה. בת 17, סיימה י' כתות, מנת משכל בינונית, אינה מצליחה להסתגל בבית-הספר בעיקר מבחינת התנהגות ומתקשה ליצור קשר עם המורים. יש טובים יותר ויש טובים פחות.

י. גורלניק: כאשר מדברים על החוק, אנחנו חייבים לדעת עד לאיזה רמות אנחנו יורדים. אנחנו יורדים לרמות שהכשלונות הטבעיים בחלקם והמלאכותיים שהנסיבות והזמן גרמום, מחייבים אותנו לטיפול בלתי שגרתי. כל טיפול שגרתי בשיטות הרגילות של "כזה ראה וקדש" לא יצליחו במקרים האלה. אנחנו עורכים הרבה מאד נסויים על מנת להגיע לחקר השיטות בהן נוכל לעבוד עם הנערים והנערות האלה. זאת הסיבה, אני חושב העיקרית, שאנחנו צועדים בצורה קצת יותר אטית בביצוע החוק.

ועתה לכמה מספרים, אני מוסר אותם לא במדויק, בערך, כי הם משתנים כל שנה במקצת. פונים ללשכות העבודה לנוער במשך שנה כ-40-45 אלף בני נוער. נטו זה בסביבות 36-38 אלף נערים, משום שיש פונים פעם שניה וכו'. מהם נמצאים במסגרותינו השונות 12-13 אלף.

היו"ר ש. ארבלי: איפה היחר? עובדים ואינם לומדים.

י. גורלניק: כ-7-8 אלף בני נוער נמצאים בתוך קורסים, פנימיות ובתי-ספר תעשיתיים. 24-25 אלף שנוותרו, צריך להוריד חלק שלומדים בלי להעזר בגורם ממשלתי, יש שכבה שעובדת במשרדים פרטיים ובבנקים והם ממשיכים ללמוד אפילו עד לתעודת בגרות. אנחנו מעריכים, לפי נסיונות שניסינו לעשות סקר, שהם בסביבות ארבעת אלפים בני נוער.

אנחנו נמצאים במסגרת של 20 אלף בני נוער ואני פונה למספר הבא שהוא גילאי 17-18 ערב הגיוס ואם לא הלכנו אליהם עד לגיל זה, לא נגיע אליהם כמה חדשים לפני גיוס. נמצאים כיום במסגרות למודיות והם עובדים כ-15 אלף בני נוער. זהו המספר, שכפי הנראה לפי כל מה שמרחש סביבנו בנושא חינוך ובמסגרות החינוך ולא טעינו בעבר בהערכות בעניין הזה, זהו המספר שאנחנו צריכים להתלבש עליו במשמעות החוק הנתון פה לפנינו. זה אומר, מאות מורים נוספים, יועצים, מטפלים, מנהלים, בשנים שמדברים על חוסר בכח אדם מקצועי בתחומים הטכניים. נאמר כרגע שיש תקציב, אנחנו נושמים לרווחה, האוצר פותח את דלתותיו. זה לגמרי לא פשוט; זה דורש תהליך ארוך ומייגע לאייש מורים, מטפלים ומנהלים שיעבדו בעבודות לא שגרתיות שלא ימשיכו במתן שיעור פורמלי. כמובן שמיום הכפורים צריך לראות את המציאות כפי שהיא, למרות שנעשו מאמצים רציניים מאד ע"י האוצר לסייע לנו אפילו כאשר עברנו את התקציב והיה מקרה כזה, לא אפשרו לנו לפתח את המערכת הזאת באותו קצב שהיינו רוצים לפתח.

היו"ר ש. ארבלי: במשך ארבע שנים אלה, כמה בני נוער הקפתם?

י. גורלניק: אם אני אומר 21 אלף בני נוער נמצאים במסגרותינו כאשר 4-5 שנים לפני כן היו לא יותר מ-15 אלף בני נוער כלומר שיש תוספת של 5-6 אלף בני נוער כאשר עיקר התוספת מתחלקת על פני כל הצורות, כולל הצורה שהחוק תובע אותם.

ד. לוי: כמה יש שלא עובדים ולא לומדים?

י. גורלניק:

תודה רבה על השאלה, זה מסבך אותי יותר. הסקרים שעשינו, ועשינו בצורה

די מדוייקת בתוך אזורי הפיתוח ובשכונות, לא הקפנו את כל הארץ, אבל יש מדגם של קרוב לארבע שכונות ועושים את זה כבר שנה רביעית, מצביעים באופן קבוע, זה חוזר על עצמו, בין 3% ל-5% באוכלוסייה היהודית, גילאי 15-18. זה לא יותר מאשר 8-10 אלפים. המספר 20 אלף לא רלבנטי היום. בכל זאת משרד העבודה ומשרד החינוך עשו משהו. עם כל הבקורת, עם כל הבעיות משהו נעשה. אני לא אומר שהגענו לרווחה, אבל מבחינה מסגרתית יש היום קבולת הרבה יותר גבוהה ממה שהיה לפני חמש שנים. אם יש 8-12 אלפים בני נוער שאינם עובדים ואינם לומדים, ביניהם צריך לכלול חלק, אני לא יודע באיזה חלק של נערות ונערים שבא ממשפחות מרובנות ילדים במושבים, לאשר עובד אבל אינו מתואר בשום סטטיסטיקה. זה מיעוט. לכן, אני חושב שהבעיה הרלבנטית פה היא בסביבות שמונת אלפים בני נוער.

ל. דיציאן:

עד יולי 1977 צריך להקיף את כל הנערים?

זה נשקל במשרד.

י. גורלניק:

האם יש סיכוי, ואני לוקח את המספר הנמוך ביותר, שתוך שנה זאת תקיפו

ל. דיציאן:

גם את אלה?

התשובה שלילית. ניסיתי להבהיר את בעיית האיכות בטיפול. יש בעיית

י. גורלניק:

כח אדם שצריך לתפקד בנושאים האלה.

אני רוצה לומר משהו בקשר לתכניות.

יוצא מכך שאנחנו מפגרים מכל מיני סיבות שמניתי, ובהחלט בתוכן סיבות של כח אדם מקצועי, סיבות של הקפאה בניה וקיצוץ בחקציבים, ואם לא נותנים לשירותים תוספת מזה שנתיים, אנחנו באותו מספר של פקידים שצריכים להגיע אל השדה ולטפל בנושא הזה, כך שאם רוצים להתפרש על פני קבוצה יותר גדולה ולגשר פערים, זה לא ילך. בלי טיפול מעמיק מאד, לא שגרתי של כל המסגרות יחד באותו מספר אנשים כפי שהיה לפני 4-5 שנים, אני סבור שזה יהיה קשה ונצטרך לעמוד במגבלות האלה. למרות זאת אני יכול לבשר, המספרים שמסרתי קודם הם לפי דעתי משקפים את המצב אם כי לא עונים על כל השאלות שהעליתם פה. השנה הפעלנו בתי ספר לחניכים בביית-שאן, צפת. בשנה הבאה בצפת, אילת, קרית גת. כל אלה מקומות שאנחנו מוסיפים עכשו וזה למרות המיגבלות שצינתי. הכפלנו פנימיה בטבעון והזכרתי את יתרונה של פנימיה על פני מסגרות אחרות. יש לנו בניה רצינית מאד בעזרת הבנק העולמי יחד עם תקציב רציני מהאוצר שהתחייב וחתם עם הבנק העולמי. אנחנו למעשה משפצים ובונים מחדש ארבעה מרכזי הכשרה בארץ לנוער ומבוגרים והם בחיפה, ת"א, באר-שבע וירושלים והבניה החלה בהם. בתכנון לעתיד בכדי להגיע ליעדים האלה אנחנו צריכים להתרחב באופן פיזי. כתוצאה משיבת ועדת שרים לענייני רווחה לגבי תכנון ארבע-שנתי, חמש-שנתי נצטרך לבנות וליצור כלים נוספים על מנת להגיע ליעדים של 15 אלף שעובדים ואינם לומדים ו-8 אלפים שאינם עובדים ואינם לומדים, ביחד קרוב ל-23-24 אלף. בתכנון חייבים להרחיב בקרית שמונה, בחיפה ונצרת בית-ספר לחניכים ערב שהוא פורה ומשגשג. אנחנו רוצים להקים בית-ספר לחניכים קטן בת"א שהוא למעשה הכפלת השטח בת"א.

י. גורלניק:

לסיום - התקדמנו אמנם במספר, לא באותה משמעות שהיינו צריכים. אבל בחיפוש צורות נוספות, בירידה לעומק, בחוספת משמעותית של 25-30% בני נוער - התקדמנו. אנחנו נצטרך לבקש את שר העבודה שיפיע בפניכם ויבקש הארכה נוספת של החוק כדי שנוכל לעמוד בתכנון שהצגתי בפניכם ולפתח את המסגרות הנוספות שעלינו לפתח בכדי להתגבר על הבעיה.

היו"ר ש. ארבל:

אני מודה למר גורלניק על ההרצאה המקיפה. הגעתי לסוף ואני רואה שהסוף אינו מעודד, לא מבחינת התכניות ולא מבחינת הצורה ששר העבודה ירצה להציע הארכת ביצוע תוקפו של החוק. אותם 15 אלף בני נוער שהם עובדים ולא לומדים, הדבר האלמנטרי שהחברה חייבת להם, גם את זה לא נותנים להם. כואב לי על אותם 15 אלף נערים שהם עובדים בגיל צעיר, אינרע מזלם והם לא יכולים להמשיך את הלימודים, הן בגלל מצוקה כלכלית והן מסיבות אחרות ויצאו לחיי עבודה. אבל, הם תורמים למשק בגיל צעיר, אלה הפועלים של התעשייה. האם הדאגה של המשק לא היתה צריכה בראש וראשונה להיות נתונה להם, לפחות יום לימודים אחד בשבוע?! אז אנחנו דואגים לכתות ט' ו-י' ולחינוך גבוה בממדים די רציניים. אבל לשכבה הזאת, דבר אלמנטרי ביותר, יום לימוד אחד בשבוע לא נותנים להם.

עשיתם עבודה נפלאה בתחום זה, אבל זאת טיפה בים. אני לא יודעת אם אנחנו נוכל לתת את ידינו להארכת חוק ביצוע החוק. הבעיה היא חמורה ביותר. אנחנו כמעט ולא התקדמנו בנושא הזה. שטח יש, המבנים קיימים. הם אינם בתפוסה מלאה. לכן, סברנו, שאפשר לנצל אותם על מנת לקלוט נוער עובד שהוא במסגרת חניכות, עד שנקים בית-ספר מיוחד לכן. איני יודעת אם הקשיים היו בגלל שאין מספיק מורים ותכניות לימודיות. איני יודעת אם אלה המכשולים העיקריים. איני יכולה להשלים עם קיום התופעה הזאת. ההיערכות שלכם לא באה לענות על אותו נוער עובד. היא באה לענות על אותו נוער שנושר מלמודים.

אותם טבלאות שנתחם לנו לגבי סקר בעיירות פיתוח, אני מזדעזעת מן המספרים. למשל ביבנה ישנם 87 נערים שהם עובדים ואינם לומדים במסגרת חניכות. באור-יהודה יש 119 נערים שאינם עובדים ואינם לומדים ו-144 נערים עובדים ואינם לומדים. מדוע? עם זה אני לא יכולה להשלים.

ל. דיציאן:

דבר ראשון שאני לא יכול לקבל, בהמשך לדבריה של היו"ר - כל אלה שהם עובדים, ולא חשוב אם הם עובדים בבית מלאכה או בבנק או במקום אחר, כולם באים דרך לשכת העבודה. לא יכול נער לעבוד שהוא לא רשום באחת מלשכות העבודה. זאת אומרת שאתם יודעים על קיומם. החוק מאפשר לשר, ברגע שהנער עובד, להוציא צו המחייב נוער עובד ללמוד. למה הדבר הזה לא מבוצע? דבר אחד ברור לי, שאם השר יבוא עם הצעה להאריך את ביצוע תוקפו של החוק, ואני חמיד בעד זה שלא יהיה חוק שלא מקיימים אותו, אין לי כל ספק שתוך שנה אתם לא יכולים למלא את הראות החוק הזה. אבל אז צריכה להיות בפנינו תכנית ברורה איך השר ומשרד העבודה חושבים למלא את החוק תוך תקופת ההארכה שהוא מבקש מאתנו ואנחנו נשקול אחר-כך. אנחנו לא נאשר, אני בכל אופן, עד שלא אדע שיש תכניות ברורות לקיים את החוק תוך התקופה האמורה.

י. דרניצקי (יודין):

אני חושב שכאן יש סתירה מסויימת בין ההערכה של מר גורלניק שבאה לבטא מעשה מסויים שנעשה בשטח ובין ההערכה של ועדת העבודה והיא שהתקוות שתלו לא באו לידי פתרון. אני חושב שבמצב זה כדאי לחשוב שצריך את כל הבעיה לבחון מחדש, ואני חושב שיו"ר הוועדה צודקת באומרה שאי-אפשר באופן אוטומטי להאריך את החוק. הנסיון מחייב לבדוק את הגישה. אני בטוח שהמספרים לא משקפים את המציאות. גם אם כן, אזי יש סתירה בין מה שמוצע לבין מעגל הנערים שעובדים ואינם לומדים. התרשמתי מבקורי בשכונות שהבעיה היא הרבה יותר מקיפה ויותר קשה. אנחנו עומדים בפני בזיון, שהמוני נערים ונערות שאין להם כל חי תרבות, הם לא מעורבים בשום מעגל של חי תרבות. הזכיר החבר גורלניק מועדונים טכניים. הייתי במועדון טכני באחת השכונות הגדולות של ת"א. המועדון בנוי לתפארת. היו בו מעט נערים עם מדריך מינאש שלא היה לו כדור לתת לנערים שעמדו בתור כדי לשחק. המדריך טען באזני שהפסיקו לו את התקציב לעתוננים וזה היה במקום שנוער יכול לקרוא עתון. הוא טען באזני שאם קודם היו באים נערים ונערות מהשכונה כדי לקרוא עתון, עכשו זה איננו כי זה הופסק בתקציב. השטח אינו מנוצל. אני חושב שהבעיה אינה בעית מבנים, הבעיה היא אחזקת מבנים קיימים, ניצול מבנים שעומדים ריקים ורכוז מדריכים. מבחינת השקעה במבנים, בעיני, הייתי נותן לזה את העדיפות האחרונה. כמובן, אני יודע שזה לא לגבי כל הישובים. יש ישובים ששם בכלל אין מבנה ציבורי אחד הראוי לשמו. אבל, אני חושב שבח"א מבנים לא חסרים, זאת לא בעית מבנים.

אם אתם מדברים ברצינות על החוק הזה, צריך לענות על שתי בעיות: קודם כל מדריכים, ומדריכים לא רק מבחינה טכנית של המושג הזה אלא מדריכים שמסוגלים להקנות לנוער קצת ידיעות, נמוסים וערכים. היום אדם לא מחזיק הרבה זמן בהדרכה. אתם יודעים שישנה תחלופה גדולה.

היו"ר ש. ארבל: כי אין להם מעמד מכובד.

י. דרניצקי (יודין):

קיימת בעיה של תכנית לימודים. הייתי רוצה שאתם תכניסו אותנו לסוד התכנית הזאת, מה בעצם מלמדים ביום כזה, ומה מנסים לתת לנערים? תכנית לימודים זאת, כנראה, אולי אני לא מדייק, לא חלה על אלה שחוק חניכות חלה עליהם. מתקבל הרושם שאותם נערים שחוק חניכות מקיף אותם ומקבלים השתלמות מקצועית בעיקרה, הם לא מקבלים אפילו אותה מנה מצומצמת של לימודים כלליים שלפי הבנתי היא צריכה להנתן ואז אולי אותו נער, על-פי חוק חניכות, משתלם במקצוע שלו אבל אותנו מעניין לא רק מקצוע, אותנו מעניין שיהיה בן-אדם ואזרח טוב.

דבר אחרון - בעיני הבעיה לא ניתנת לפתרון במסגרת יום לימודים מרוכז. הבעיה היא יותר בעיה של שילוב תכנית לימודים עם תכנית חברתית ומעל זה נחוץ בעיקר לבנות חברה אשר בתוכה יוכל הנער לקבל גם ידיעות וגם ערכים, זה על ידי יצירת מערכת שלמה של ערכים חברתיים.

מ. גז:

ראשית כל אני מצטערת מאד ששמעתי את הדברים בצורה מקוטעת. אבל, אני אקרא את הפרוטוקול. כאשר שמעתי שהמספר של לא עובדים ולא לומדים כמעט ולא זז - מדובר ב-23 אלף נערים....

היו"ר ש. ארבל:

לא, 15 אלף עובדים ואינם לומדים ו-8 אלפים לא עובדים ולא לומדים.

מ. גז:

זה קצת יותר טוב. בכל אופן, יש רושם שלחוק הזה אין שינויים מספיק חדות כדי להשיג את הפיגור שסבלנו לפני מספר שנים. המשימות של כל הקבוצה שיושבת כאן ידועה. אין לי טענות אליכם. כנראה שהחוק לא כל כך תקיף ולא משיג את הפיגור שחל והוא בעוכרנו. לא צריך לחקן את היש אלא למנוע שיצטרפו מקרים חדשים. גדל דור שהוא לא צריך להצטרף לא לאלה שעובדים ולומדים ולא לאלה שאינם עובדים ואינם לומדים. איני יודעת במה לעזור כדי שהדבר הזה יסודר בהקדם האפשרי.

אנחנו צריכים לבקש משר העבודה או מהחברים היושבים כאן שהמשאבים יושמו על העניין הזה, כי אנחנו רוצים דור בריא, חזק ומלומד, וזה עתיד המדינה. לכן, כל אחד מאתנו צריך להיות מודאג מהמצב הקיים. אני מציעה שנציין בהזדמנות זאת על המצב הקיים שלא זו במהירות הדרושה והנחוצה.

י. כהן:

ראשית כל, אי-אפשר בדיון כזה לא לציין ולשבח את משרד העבודה על מה שנעשה בשטח ההשתלמות המקצועית. יחד עם זאת, אין ספק שהמצב הזה של מספרים כאלה של נערים שלא לומדים בכלל או עובדים ולא לומדים, הוא חייב להדאיג. אני חושב שישנן מספר בעיות, שלא היו מספיק גמישים בכדי להתגבר עליהן ולהגיע לחלק גדול של הנערים. אני לא יודע אם הסיבה היא שנערים לא הגיעו או שלא הגיעו אליהם. אני לא חושב שהבעיה היא הקציבית. אני רוצה לשאול, האם אפשר לחייב בחוק את המעביד שהוא ידאג לכך שנער העובד אצלו יבלה שמונה שעות בשבוע בלימודים, ואם לא הוא ייחשב כעברייך?

היו"ר ש. ארבל:

אין לו לאן לשלוח.

י. כהן:

לא זאת הבעיה. אני לא חושב שהבעיה המרכזית היא מבנים. אני גם לא משוכנע שהבעיה דווקא מדריכים. אם תגלו קצת גמישות, אפשר למצוא מורים שילמדו אחר-הצהרים, או לפצל את יום הלימודים לפעמיים בשבוע. אפשר גם למצוא מכוחות ההוראה הקיימים.

אני חושב שצריך לקדם את העניין ולחייב את המעביד לשלוח את הנער ללמוד. אני מודע לעוד עובדה שהיא יכולה להקל על הבעיה. במקרה הייתי ביום חמישי בקרית שמונה וישבת עם מורים מקצועיים ועיוניים. דווקא מהמורה העיוני שמעתי את הטעון הגדול של אפליה בכל הקשור לציוד. בגלל זה הילדים מרגישים לא טוב. כאשר ילד בא לבית-ספר והוא רואה שיש ציוד טוב זה מושך את לבו. הרגשתי של ילדים ומורים שיש אפליה בציוד, לפי דעתי, הדעת לא סובלת את זה וצריך לתקן את המשגה הזו.

אורח:

לאור הדברים של חה"כ כהן אשר טען שאפשר להעסיק מורים אחה"צ, יש לי נסיון קצת בשטח ובעקבות זה אני רוצה להעיר, שהבעיה הזו, שאני רואה אותה באזור שאני מתגורר בו, בצפת, דווקא נוטים להעסיק מורים מקצועיים וזה שורש הבעיה, כי הם נוחנים את שעת המקצוע שלהם ובוזו מסתיימת הפרשה. אני נוטה לדבריו של חה"כ יודין שכאן הבעיה היא יותר עמוקה וצריך לתת טיפול חברתי שהוא חופף עם הטיפול המקצועי. צריך למצוא מדריכים אשר צריכים להיות בעלי מקצוע וגם בני-אדם עם לב טוב וקשה למצוא אנשים כאלה. אנשים שמגיעים לזה הם אנשים שבאים אך ורק לתת את השעה המקצועית ולקבל את המשכורת ותו לא.

י. כהן:

צריך למצוא את הטובים מביניהם.

אורח א':

עוד שאלה שהייתי רוצה להתייחס אליה - מי מפקח על אותם מועדונים, בתי-ספר או מסגרות שצויינו כאן? לי נראה שהפיקוח הוא צולע ונעשה בצורה פראית. שוב מנסיוני, בעקבות שלוש השנים האחרונות, נראה לי שאנשים משתלטים על דברים דרך מפלגות, ואני יכול לציין דוגמאות שהפיקוח על נעשה ולאחר מכן כשבאים לשטח רואים את הדברים בצורה אחרת. הייתי רוצה לדעת מי מפקח על זה?

אורח ב':

מתוך הכרת הנושא ומתוך עבודה קרוב לנושא, נראה שבמסגרות הקיימות ישנם מספר מקומות בצה"ל לצורך זה להגיע לחניכים לא נראות מנוצלות.

י. כהן:

כמה צה"ל יכול לקלוט?

אורח ב':

בכמות הרבה יותר גדולה מ-2,700. נקודה נוספת - נכון שאין מודעות מצד ההורים לנושא. בצעדים הראשונים של הנושא צריכה להיות השפעת ההורים.

ל. דיציאן:

זה לא מתאים למציאות. הוא מקבל תשלום בשביל יום לימודים ארוך.

היו"ר ש. ארבל:

הייתי מבקשת מנציג אגף התקציבים לומר לנו לגבי מסגרת התקציב לשנה זאת. אני יודעת שהיו מאבקים קשים ביותר. עמדו לסגור קלטים וכחות ואני יודעת כי בשטח הדרישות גדולות אבל משרד העבודה לא יכול לענות על הבעיות כי אין תקציב. אנחנו רוצים לדעת היכן עומדים השנה מבחינת התקציב?

פ. הר:

אני רוצה לפני כן להעיר כמה הערות למה שנאמר כאן. גם אילו לא היתה בעיה של מבנים וכל הבעיות שהוזכרו השאלה היא אם היינו, במערך כזה של ציוד, כח-אדם ומבנים, פותרים את הבעיה. הבעיה היא לא רק מבנים. יכול להיות שאת בעיה המבנים אפשר לפתור. הבעיה איך להביא את החניכים, בין השאר, למסגרות בית-הספר. יש בעיה במסגרות אלה של נשירה, של אכלוס נמוך של כחות ואת זה צה"ל לא יפתור. את זה גם אי-אפשר להטיל על המעביד שהוא יהיה אחראי לפעילות של נער כזה. אני חושב שזה לא רלבנטי.

י. כהן:

מדוע לא?

פ. הר:

הוא לא יכול לעקוב אחרי זה.

ל. דיציאן:

הניך מקבל משכורת בשביל היום הזה. אם הוא לא מופיע, הוא לא מקבל

משכורת.

פ. הר:

נכון שמעביד יכול לסייע הרבה. אבל, הוא לא יכול לפתור את הבעיה, מה גם שהמעביד לא פועל כך. יש להם עניין להשאיר אותם במסגרת ולא להעביר אותם.

פ. הר:
יש בעיה של נשירה ובעיה של אכלוס ואני חושב שמר גורלניק הבהיר טוב את הפרובלמות של אותו נוער והצורה אינה רק יום לימודים. יש לימודים שאינם מחאימים לנער. הבעיה היא לא כמותית אלא איכותית של מה שניתן במסגרות אלה, ופה אני חושב ההתלבטות הגדולה ואני לא סובר שאם נפעיל את החוק נפתור את הבעיה.

היו"ר ש. ארבלי:
בסעיף 27א' לחוק נאמר: מי שמעביד נער שחלה עליו חובת לימודים, חייב לשחררו מעבודה לשות הלימודים ואין להעבידו בשעות אלה. סעיף ב' אומר: לא ינוכה משכרו על שנעדר לרגל לימודים אלא אם הוכח כי לא השתתף בלימודים וצריך לנכות משכרו.

פ. הר:
אם הנער ~~הוא~~ בעבודה, לא מנוכה משכרו.

לגבי התקציב - הרי כל התקציב כתוב בחוברת הכחולה המפורסמת, שם מצויינות כל העובדות.

היו"ר ש. ארבלי:
אבל חלו שינויים.

פ. הר:
האגף להכשרה מקצועית כמעט ולא מקוצץ.

ל. דיציאן:
מה זה כמעט?

פ. הר:
משרד העבודה במסגרת הקיצוץ, עד כמה שידוע לי הקציב 300 אלף לירות קיצוץ. ההתייקרויות כלולות רק בחלקן בספר זה, אם לוקחים את הנושא של ההכשרה בשנת 1974 החוצאה למעשה ברוטו היה 103 מליון לירות בקרוב, התקציב לשנת 1976 מגיע ל-206 מליון לירות ועדיין חלק מההתייקרות לא מתקצבות. אני סבור שזה מעל ומעבר להתייקרויות הצפויות.

י. גורלניק:
צריך לציין שזה לכל הפעילויות.

פ. הר:
נושא של חניכות ושולייאות גדול מ-14,357 מליון לירות בשנת 1974

ל-31,7 מליון לירות.

היו"ר ש. ארבלי:
כמה הן ההתייקרויות מ-1974 עד היום?

פ. הר:
70% התייקרויות. נושא אחר, בית-ספר תעשייתי מ-9 מליון לירות ל-25 מליון לירות. ישאלו איפה כל החניכים? פה בדיוק הנקודה שאמרת קודם. המשרד נותן לא רק ביטוי כמותי אלא גם ביטוי איכותי.

ל. דיציאן:
השאלה אם צריך ללכת להעמקה או לאורך או לרוחב.

פ. הר:
בוודאי שזה לא הפתרון. צריך למצוא את דרך הביניים.

פ. הר:

אמון מקצועי במסגרת סדנאות צה"ל -
זה עלה מ-4.6 מליון לירות

ל-10.4 מליון לירות. אלה לא המספרים הסופיים, על זה צריך להוסיף
התייקרויות. גם אם לגבי 1977 לא נגיע לניצול, הממשלה לא מתעלמת
מעצם החוק ואינה רוצה לבטלו, אלא להאריך אותו. המגמה להאריך ל-1981
בצמוד לתכנית.

ל. דיציאן:

בשנת 1972, כאשר הוחק החוק, כמה
נערים, לפי הערכה, היו אז מחוץ

למסגרת?

היו"ר ש. ארבלי:

20 אלף.

ל. דיציאן:

כמה למעשה התחילו במשך ארבע שנים?

היו"ר ש. ארבלי:

קרוב ל-4 אלפים נערים.

ל. דיציאן:

אם כך ההצעה צריכה להיות להאריך
את החוק ל-20 שנה.

א. אופק:

הרשו לי לפתוח בסקירה של פעולות
החטיבה המקצועית של הנוער העובד
והלומד. אנחנו חייבים לזכור שבתי-ספר לחניכים שהיו בתיקון החוק
היו כאלה שכך יכלו לקלוט לתוכם את אותם נערים שנכללים במסגרת חובת
יום לימודים, אבל, בנסיונות הראשונים אנחנו ראינו שאין הבעיה רק
כיכולת תפוסה של המכנים, אלא גם במסגרת של נערים עובדים שנמצאים
במסלולי חניכות יש שוני כלשהו לבין אותה מסגרת של נערים עובדים ואינם
נמצאים במסגרת תכנית למידה והאינטגרציה שציפו היתה אינטגרציה כזאת
שהביאה לניגודים לא רק בקרב מורי בית-הספר אלא גם בקרב הנערים שלא
יכלו להיות יחדיו ביום הלימודים.

אני חייב בראש הדברים לציין,

שהבקורת האובייקטיבית על פעילויות משרד העבודה יכולה להיות
מהאספקים האובייקטיביים, דהיינו מבחוץ. אבל, באספקט הטובייקטיבי
כשנבוא לבחון מה נעשה, אני כאן חייב לומר שהעבודה לגבי האוכלוסיה
הזאת לא מבוטלת, משום שאילו לא היתה נעשית לגבי אותם 4 אלפים נערים,
אני לא יודע אם היינו יכולים לדבר על הארכת החוק ל-5 או ל-20 שנה.
אני חושב שהיינו יכולים למצוא את הדרך בשטח.

הסתדרות הנוער העובד והלומד,

החטיבה המקצועית החלה, עם כניסת הצעת תיקון החוק לבצע את הנסיונות
השונים במרות משרד העבודה ובהנחיות מסוימות. עד עתה התפתחו
מסגרות נפרדות לתי-ספר לשולייאות לנערים הלומדים יום לימודים אחד
בשבוע ואינם נכללים במקצוע החניכות. נפתחו במגזר הערבי ארבעה בתי-ספר
ובמיגזר היהודי נפתחו במרכז הארץ בתי-ספר שוועדת העבודה הכירה אותם,
בפתח תקווה, הוד השרון ולוד. במיגזר הערבי, נצרת, יפו, ירושלים
ואום-אל-פחם. אלה מסגרות למידה שנכללות במסגרת תיקון החוק.

אני חייב לומר במשך ארבע השנים

הללו, כל בתי-הספר שאני הזכרתי אותם, אלה היו בתי-ספר שונים,
ובהתאם להבחיות של משרד העבודה אנחנו ניסינו לחפש את המסלול האמיתי
והנכון שיוכל לתת תשובה לאותם נערים כדי לקלוט אותם במסלולי למידה.
בית-הספר בהוד-השרון היה אמור לתת תכנית לימודים מאד רחבה, כאשר
מסגרת הלימודים פחות פורמלית. לעומת זאת בית-הספר בפתח-תקווה היה

א. אופק:

בית-ספר שניסינו לבנות מסגרות פורמליות ולעבוד בהתאם לתכנית הלימודים. בבית הספר שניסינו לפתח פרויקט שונה שהיה בצמידות לסדנאות עבודה, הכוונה היתה לראות כיצד נער שנקלט במסגרת לימודים יכול להשתלב במסלול של למידה מקצוע.

איזה קשר יש לזה ולחוק?

ל. דיציאן:

א. אופק:
אנחנו לא יכולים לומר שהמסגרת שנקנה לבית הספר, בזה ענינו על החוק ולא להתייחס קונקרטי למה שלמד באותו יום. אני חייב לציין שאולי היום המסגרת של הנקלטים בבתי-הספר היא 4 אלפים נערים, זאת תשובה כלשהי, כאשר יש עדיין אלמנטים רבים שהם נמצאים כיום ללא מענה. אם מדובר על מסגרת חובת יום לימודים, צריך לשים את הדגש על תכנית הלמידה של הנער.

הדרך היא לשנות את כל מסגרת החוק.

ל. דיציאן:

א. אופק:
הדרך היא לראות איך ממשיכים לפתח את הדרך ובעדיפויות של החוק, בצורה שבה נראה לא רק כמות בתקופה של חמש שנים, אלא לראות מה הוא ההתוכן שניתן ביישום החוק לאותם 20 אלף נערים.

אתם עדיין לא מחוקקים.

ל. דיציאן:

א. אופק:
אני רוצה לעבור מעבר לענין של ביצוע החוק, בדרך שבה היו הנסיונות.

הגיד מה היו הבעיות שאתם מבחינת ביצוע נתקלתם בשטח?

היו"ר ש. ארבל:

א. אופק:
אני חייב לומר, לאור ההיכרות שלי עם האגף להכשרה מקצועית, נדמה לי שאדם אחד נוסף במערכת על מנת ליישם את החוק. מזכירי הנוער העובד בחטיבה המקצועית היו השליחים של משרד העבודה במקומות העבודה על מנת להביא את הנערים למסלולי למידה שונים. אני רוצה לציין שהתקלויות מצד מעבידים היו מאד שוליות. למעבידים יש נטיה כן לשחרר את הנער למסלול יום למידה. נער כזה מתקדם במסלול העבודה שלו תוך כדי כך. הבעיה היא ליצור כלים מתאימים, למצוא דרכים נאותות כדי שתהיה מוטיבציה נכונה לאותם נערים להשאר בין כתלי בית-הספר. לצערי הרב, במדינת ישראל של היום אין הרבה כאלה שמשתלבים בתוך מערכות הלמידה הללו מתוך נטיה אישית לתרום לחברה הישראלית. אבל, אנחנו לא יכולים להתעלם מכך שבמשרד העבודה ניתן להכשיר למסגרות שלו "קדר" של עובדים מסויימים, היה סמינר שהכשיר בוגרי צבא להדרכה במסגרת של קבוצות עבודה וההדרכה בקבוצות עבודה היא הדרכה, לאו דווקא מבחינה של שכר, היא יותר מבחינה של אדם שרוצה לתרום לחברה ויש בעיות חקציביות והסמינר לא נפתח הלאה.

בהסתדרות הנוער העובד והלומד היתה החלטה ליישם מבנים המשמשים לפעילות של מועדונים אחר-הצהרים של נוער עובד למסגרת דו-תכליתית, לפעילות של בית-ספר בשעות היום. אנחנו לא יכולים לפתח שם סדנאות עבודה. אנחנו לא יכולים להרחיב שם את המסגרת כי הכלים לא מאפשרים. לבנות מאגר מבנים חדש, אנחנו מדברים על חקציב לנושא כזה. לפתח מבנים קיימים שנמצאים היום במסגרת יעוד כלשהו, יש היום מבנה שעומד בצפת. היום כדי לשפת את המבנה הזה ולייעד אותו למסגרת בית-ספר, צריך להשקיע בו. 30 מליון לירות לפיתוח מבנים לא יתנו

א. אופק:

חשובה אמיתית במסגרת פיתוח הנושא.

אני רוצה לסיים במשפט אחד - חשוב לזכור שהמסגרת שבתיקון החוק מדברת על השכבה הנזקקת ביותר בקרב נערים עובדים. זאת השכבה של אותם נערים שאין להם מוטיבציה של עבודה. צריך ליצור את המוטיבציה לא רק באיכות, זה באמצעים, זה במסגרות קיימות.

פ. הר:

בקשר לתקציב - בלבול בין תקציב רגיל לתקציב פיתוח. שיפוץ מבני בתי-ספר אינם נכללים ב-30 מליון הלירות.

י. אליאסוף:

שתי הערות לכה"כ כהן בקשר לאחריות הפלילית על המעביד. הרעיון שנער יכול ללמוד בחינם על חשבון העבודה הוא כבר בעצם קיים בחוק החניכות. גם שם יש חובה על המעביד לשחרר נער כאשר בצידה של החובה יש זכות לנער לקבל משכורת. מעביד שאינו משלם משכורת, אינו עובר עבירה פלילית. גם בחוק החניכות זאת לא עבירה פלילית.

י. כהן:

אני מבקש להחמיר בעניין הזה.

ד. גולן:

יש סנקציה פלילית על זה, ואנחנו גם חבענו למשפט מעביד שלא שחרר נער

ללמוד והוא הועמד לדין.

י. כהן:

נניח שנער לא רוצה והמעביד לא רוצה, אחת יכול להייב את המעביד לשלוח?

ד. גולן:

כן. הגשנו משפטים חדשים עדיין לפי חוק החניכות. בחוק החניכות גם כן יש חובה לשחרר נער שמועסק כחניך עונשים.

היו"ר ש. ארבל:

הוא חייב לשחרר אותו אבל לא לשלוח אותו ללמוד.

ד. גולן:

בניח יום שיש בו שיעורי מקצוע ואותו מעביד יודע שאותו יום הוא יום שישי והחניך לא הלך, המעביד הסכים להעסיק אותו בעבודה. אותו מעביד הועמד לדין.

י. אליאסוף:

הרעיון שמטילים אחריות פלילית על מי שלא שולח ללמוד הוא קיים לגבי הורים שלא שולחים ילדים לחינוך חובה.

לגבי תיקון החוק משנת 1972-תשל"ב

אני רוצה לומר מספר מלים לצד המשפטי, לגבי חמש שנים, מה צריך שר העבודה לעשות. שר העבודה, וזה כתוב במעיף 27א' צריך להטיל בצו חובת לימודים. סעיף קטן ב' מאפשר את ההחלה הזאת לעשות תוך חמש שנים. תפקיד שר העבודה נגמר בכך שמטיל את הצו ומחיל חובת לימודים שלא נכללים במסגרת חוק החניכות. תפקידו המשפטי מסתיים בעצם שהוא מחיל. תפקידו הציבורי כשר העבודה לא מסתיים בכך לפני שהכין מסגרות וכלים. לכן, צריך להפריד בין הצד המעשי לבין הצד המשפטי. אני מבין שהוא כמעט החיל על כל המקצועות והענפים.

פחות או יותר.

ז. גינדל:

י. אליאסוף:
 בצו של השר בשנת 1973 יש רשימה של מקצועות ותפקידים שעליהם הוחל מסעיף הזה. ברגע שישלים את זה, הוא מילא את חובתו לפי סעיף 27א(2). הערך המעשי, זאת שאלה אחרת שאינה קשורה לסעיף 27א'. אם תוך שנה הוא יכניס לצו כל המקצועות והתפקידים, אז הוא בעצם השלים את חובתו. הוא לא השלים את חובתו מבחינה מעשית.

זה לא דבר פורמלי גרידא. באותו רגע שהוא מפעיל את הצו, הוא צריך לתת את

ל. דיציאן:

האמצעים בכדי להפעיל את הצו.

באופן מעשי, מה שעשה עד היום הוא בעצם עשה את הכל.

י. אליאסוף:

הוא לא יכול להטיל את הצו, מפני שאם במקום מסויים נמצאים אלף ילדים שהם עובדים ויש רק 200 מקומות, אז הוא לא מילא את חובתו לפי הוראות החוק.

ל. דיציאן:

יש אבחנה פורמלית ומעשית.

י. גורלניק:

לא יכול להיות דבר אבסורדי. זה בדיוק כמו שלא יכולים להטיל חינוך חובה ולא

ל. דיציאן:

להעמיד את המקום ללימוד.

כאשר הטילו חוק חינוך חובה לא היו הפילו בתי-ספר. אני מציעה שהשאלה המשפטית תיבדק, האם יש מקום מבחינה פורמלית ומשפטית להאריך מחמש שנים לעשר שנים. פה לא מדובר על הכנת כלים.

היו"ר ש. ארבל:

אנחנו מדברים על מה שכתוב בחוק. בחוק כתוב שהשר העושה את זה הוא ממלא את חובתו תוך חמש שנים. איך הוא עושה את זה, זאת שאלה אחרת. חמש שנים זה רק לגבי החלה ולא לגבי הפעלה.

י. אליאסוף:

בכל זאת תצטרכו לבדוק את זה לפני שאתם מביאים את בקשתכם להארכה.

היו"ר ש. ארבל:

אני חושב שאין להמליץ על פתרון פורמלי משפטי. אין טעם להתקין תקנה ולומר חובת יום לימודים תחזל מעכשו על כל המקצועות. אין טעם לעשות את זה בלי לבדוק מראש את האפשרויות המעשיות.

ד. גולן:

למה עשו את זה לפני ארבע שנים?

היו"ר ש. ארבל:

כאשר בחרו את המקצועות האלה, דאגו לכך שתהיה אפשרות של לימודים.

ד. גולן:

מדוע לא החילו על כל המקצועות? אני חושב שעדיין לא ערוכים או אין כלים ולכן אני חושב צריך לבדוק את הפתרון המעשי.

ז. גינדל:

קודם כל לגבי הפרובלמטיקה -
 כאשר באים לדון בנושא הזה אם
 החוק עונה, הייבים לדעת שאנחנו מטפלים בנערים שהם חסרי כל מוטיבציה
 והבעיה להביא אותם למסגרת היא בעיה הבעיות ופה חוק לא יעזור. אני
 לא מתפלמס עם חברי כנסת. אני רוצה לצלם מצב כפי שאני מכיר אותו מהשטח.
 ניסינו בכל הדרכים, ניסינו ללכת במשפטים ובדרכים אחרות. הגענו למסקנה
 שגם את החניכות וגם יום הלימודים לכל הנוער העובד צריך לבסס על גישה
 וולונטרית, למצוא שפה משותפת עם המעביד ועם הנער. בחניכות הגענו
 להישגים, כי יש מוטיבציה הנער מקבל תעודה. פה אנחנו נתקלים בפרובלמה
 יותר קשה בקשר להבאת הנער לבית-ספר ובכל זאת קבלנו על עצמנו את החוק
 ויש לנסות לבצע את הטוב ביותר.

רוב אלה שעובדים ולומדים הם לומדים
 במסגרת החניכות. כאלה שעובדים ואינם לומדים קשורים לאותה אוכלוסייה
 שלא יכולים להביא אותם. בעת זבעונה אחת הלכנו למצוא גם מבנים. אני
 יכול לתת דוגמאות של מבנים שריקים מתוכן ומפעולה. בקשנו להפעיל אותם
 ולא נוחנים לנו. אני מגיש הצעה לבניה, אין כסף לזה. התכניות ישנן
 אצלנו, אנחנו ערוכים לזה, אבל אין כסף במדינת ישראל.

היו"ר ש. ארבלי:

במשך ארבע שנים בניתם בית-ספר?

י. גורלניק:

הזכרתי חמישה מבנים.

היו"ר ש. ארבלי:

שיפצתם, אבל לא בניתם בנין חדש.

י. גורלניק:

בטבריה לקחנו בית-ספר יסודי,
 שפצנו אותו בסכום של קרוב למליון

לירות והפעלנו אותו.

ז. גינדל:

פה נזרק צפת לחלל - לו הייתם יודעים
 מה עשינו בכדי להשתמש במבנה בלתי
 מנוצל. קבלנו אותו רק לאחר שנתיים של מלחמה. כל זה לוקח זמן ולא
 בכל המקומות יעילים ביותר. אמרנו אם לא הולך ניצול מכנים ריקים,
 בואו נלך למבנים דו-תכליתיים ובהסתדרות הנוער העובד והלומד מצאנו אוזן
 קשבת. אבל, אליה וקוץ בה. זה שוב מקשה לספל בנער הזה, היות ואין
 מקצוע אתה חייב לנצל תכנית לימודים מיוחדת ובתכניות הלימודים ובאווירה
 הכללית של המוסד חייבות להיות פינות של הנערים עצמם. הם נוטים
 למלאכה ולחוגים, זה מעורר אותם. אבל בשביל זה הוא צריך את הפינה שלו.
 את זה אנחנו לא יכולים לעשות במקום שבו הנוער העובד מפעיל את הנוער שלו.
 כל יום סוגרים ומכניסים, זה הופך להיות נוער מתקפל, אם ינתנו לנו
 הכלים לביצוע החוק נוכל לבצעו במסגרת הזמן שנקבע לנו. אם לא ינתנו
 הכלים, אני לא יודע איך נוכל לבצע את החוק.

הערה לגבי מדריכים - כח אדם זה
 בעיה. מי שבא לעבוד עם נוער כזה או שהוא מפתח אצלו את הזכות והחשיבות
 של השליחות הזאת, או שהוא נפלט מן המערכת. היות ואין הרבה כאלה,
 הלכנו להכשיר יחד עם הנוער העובד מדריכים לפעולה כזאת. זאת בעיה
 קשה, המדריך נשחק בעבודה מחר מאד, יש צורך בהכנה מיוחדת לדברים האלה.
 אני מבין שאי-אפשר להכשיר הרבה.

בקשר לבתי-הספר עצמם - צריך להיות
 ברור, מה שמאפייך בתי-ספר אלה זה יותר האלמנט הטיפולי, חינוכי, אישי
 בנער. בחניכות זה יותר לימוד מקצוע חוץ כדי עבודה.

נערים אלה, רובם או בחלקם חייבים שיקום. השיקום בא

ז. גינדל:

בדרך של פיתוח אמצעים והעמקת אמצעים תקציביים.

אם לנסות לא להלאות, אני רוצה להשיב לכמה שאלות ספציפיות לגבי מועדונים. אני לא אומר שהכל בסדר אצלנו. אני בטוח שגם אצלנו אפשר להכנס לבית-ספר ביום מסויים, בשעה מסויימת ולמצוא פגמים. אבל לגבי פגמים של אחרים אנחנו לא צריכים לתת את הדין. המועדונים מפוזרים בין כל כך הרבה גורמים שמטפלים בזה שאיני יכול לקחת את האחריות למקרה הספציפי אלא אם נשמע בדיוק איפה זה.

לגבי ענין המפקחים והפיקוח -

אם התכוונת לפעולות שלנו, יש מגוון רחב של פעולות, הפיקוח הוא בידי מפקחי חניכות שמספרם מצומצם ביחס לנערים שמעסיקים.

בקשר לכושר הצבא לקלוט - צריך

להבדיל בין מה שקשור לקבוצות עבודה בצה"ל לבין נוער שהוא קשי סידור בעבודה או נוער במצוקה. אנחנו מיצינו את כל האפשרויות שהצבא מעמיד לרשותנו בענין זה. פועלים בסדנאות שזה משותף עם צה"ל ונוער עובד, היום במצב הנוכחי זה 750 מקומות. פה הטיפול אישי, כך ש-750 מהווים טיפול בערך של 1,200 נערים בעת בעונה אחת, אחד הולך, אחד נכנס, אחד בדרך. מה שקשור למקומות במסגרת החניכות, זה נתון למשחק החופשי בין הצרכים של צה"ל והצרכים של השוק.

כמה הוא יכול לקלוט בפועל?

י. כהן:

אני לא יודע את המספר. אני שמח שהיום עוסקים, לא במסגרת הזאת,

ז. גינדל:

כאלף נערים עובדים בצה"ל כאזרחים.

אמרו לנו במפורש שהצבא מוכן לקלוט עבודה. אין היענות.

היו"ר ש. ארבל:

אני מזכיר לומר לזכותו של צה"ל שהוא העמיד לרשותנו את כל

ז. גינדל:

האפשרויות שלו. צה"ל העמיד את רוב המקומות. יש תכניות לפיתוח עד אלף מקומות. כעת בנסיון סוג מסויים חדש של סדנאות. מבחינה זאת אין לנו טענות לצה"ל. הם נתנו גם מעבר למה שציפינו ובאמת בזכותם אפשר לומר הרבה לגבי הצלחה של הפעולה.

הוא דיבר על אלפיים שישנם היום שאפשר להכשיר אותם.

י. כהן:

גידול דרסטי לא יכול להיות. יכול להיות גידול הדרגתי של

ז. גינדל:

מאה או מאתיים מקומות עבודה.

נושא כזה בוודאי לא נוכל למצות תוך שלוש שעות. אבל, אין

היו"ר ש. ארבל:

ספק שלמדנו מה נעשה בתקופה הזאת בתחום הזה והיכן נמצאים. דבר אחד אני יכולה לומר וזה במלוא הכאב. אני לא ממעיטה כהוא זה בחשיבותה של הפעולה שנעשתה במשרד העבודה בתחום של הכשרה מקצועית בכלל ובפרט בקרב הנוער, ומעל לכל המשימות של אותם אנשים שעוסקים בנושא הזה.

היו"ר ש. ארבלי:

אני לא יכולה לסלוח לעצמנו שלא הועמדו האמצעים הדרושים לפתח את הנושא הזה כמתחייב הן לגבי החוק והן לגבי המציאות, ועוד האוצר יכול להעמיד פי כמה אמצעים להחזיק אותם בתי-סוהר, אבל לתת את הכספים כדי למנוע את הדבר הזה, אנחנו אומרים שאין אפשרויות. אני חושבת שלקראת העתיד לא העמידו אפילו 10 מליון לירות לצורך המטרה הזאת שהיא לא פחות קדושה מאותם תלמידים שמטפל משרד החינוך. לא מצאתם לנכון לעשות חלוקה תקציבית מתקבלת על הדעת בכדי לתת תשובה מסויימת גם בגלל אותו סוג נוער.

פ. הר:

ידינו לא הייתה בזה.

היו"ר ש. ארבלי:

אתם העברתם למשרד החינוך.

פ. הר:

זה ועדת-משרים לענין רווחה.

היו"ר ש. ארבלי:

אתה היית צריך להשמיע את קולך ולתבוע את עלבוננו של משרד העבודה. אם צריך לסכם את הנקודה הזאת, חייבים כולנו לתת סדר עדיפות מבחינת טיפול והקצאת משאבים לנוער הזה, אחרת הוא ידרדר לאן שהוא מדרדר ואז קשה לעצור וצריך להכין בתי-סוהר.

ל. דיציאן:

גם זה אין.

היו"ר ש. ארבלי:

אבל, בכל אופן אם רוצים לעשות סדר עדיפות, עדיף ~~לשקוע~~ את הכסף פה מאשר לבנות בתי-סוהר. פניתי בעקבות הסיור לוועדת שרים לענין רווחה ובקשתי, אם צריך להיות קיצוץ, לא בזה. אז ישבו על המדוכה ובמסגרת אותו תקציב של משרד העבודה הציעו קיצוצים במסגרת אחרת, ואחה פסח צריך להיות דואג לא פחות ממני. ובאשר להארכת התקופה של ביצוע החוק, אני רוצה לדחות בכל לבי, כי זה ירפה את ידיכם ונשאר דורכים במקום, כי גם מבחינת הנערים זה לא נשאר סטטי, זה הולך וגדל.

תודה רבה, ישיבה זו נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00